

SPIS TREŚCI

PRZEDMOWA	11
ROZDZIAŁ I. ZMIANY USTROJU POLITYCZNEGO POLSKI W LATACH 1944–1997	
1. Pojęcie ustroju politycznego i jego periodyzacja	13
2. Okres Krajowej Rady Narodowej	14
3. Okres Sejmu Ustawodawczego	16
4. Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej	17
4.1. Zmiany konstytucyjne w latach 1982–1987	20
4.2. Konferencja „okrągłego stołu” i jej ustrojowe konsekwencje	21
4.3. Rewizja Konstytucji w grudniu 1989 roku	22
5. Ustawa konstytucyjna z 17 października 1992 roku (Mała Konstytucja)	24
6. Przygotowanie i uchwalenie Konstytucji z 2 kwietnia 1997 roku	25
ROZDZIAŁ II. PODSTAWOWE ZASADY USTROJU W KONSTYTUCJI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ	
1. Pojęcie i ogólna charakterystyka zasad ustroju politycznego	27
2. Zasada republikańskiej formy państwa	29
3. Zasada demokratycznego państwa prawnego	30
4. Zasada suwerenności narodu i formy jej sprawowania	33
5. Zasada podziału władzy	42
6. Zasada pluralizmu politycznego	45
7. Zasada decentralizacji władzy publicznej i samorządu terytorialnego	52
8. Zasada społecznej gospodarki rynkowej	55
9. Zasada równouprawnienia kościołów i związków wyznaniowych, autonomii i wzajemnej niezależności oraz współdziałania w stosunkach między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi	56
ROZDZIAŁ III. STATUS JEDNOSTKI W PAŃSTWIE	
1. Geneza, ewolucja i terminologia praw człowieka	59
2. Konstytucyjne założenia wolności i praw jednostki	61
2.1. Zasada godności człowieka	61
2.2. Zasada wolności	62
2.3. Zasada równości	63

3. Ograniczenia wolności i praw	64
3.1. Dopuszczalność ingerencji państwa w korzystanie ze swobód jednostki	64
3.2. Wymóg proporcjonalności ingerencji	64
3.3. Zakaz naruszania istoty wolności i praw	65
3.4. Prawa jednostki w czasie stanów nadzwyczajnych	66
4. Klasyfikacja wolności i praw	67
4.1. Podstawowe kryteria	67
4.2. Wolności i prawa osobiste	68
4.3. Wolności i prawa polityczne	69
4.4. Wolności i prawa ekonomiczne, socjalne i kulturalne	70
5. Środki ochrony wolności i praw	71
5.1. Gwarancja drogi sądowej i instancyjności postępowania	72
5.2. Prawo do wynagrodzenia szkody wyrządzonej przez władzę publiczną	72
5.3. Skarga konstytucyjna	73
5.4. Wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich	74
6. Konstytucyjne obowiązki jednostki	74

ROZDZIAŁ IV. KONSTYTUCYJNY SYSTEM ŹRÓDEŁ PRAWA

1. Uwagi ogólne	76
2. Dualistyczna koncepcja źródeł prawa	77
3. Akty powszechnie obowiązującego prawa	80
3.1. Konstytucja	80
3.2. Ustawa i rozporządzenie z mocą ustawy	83
3.3. Rozporządzenie	84
3.4. Akty prawa miejscowego	86
4. Akty prawa wewnętrznego	87
5. Prawo międzynarodowe i prawo wspólnotowe w krajowym porządku prawnym	88
5.1. Miejsce prawa międzynarodowego w systemie źródeł prawa	88
5.2. Miejsce prawa wspólnotowego w krajowym porządku prawnym	90

ROZDZIAŁ V. PRAWO WYBORCZE W III RZECZYPOSPOLITEJ

1. Zagadnienia ogólne	92
2. Prawne podstawy przeprowadzania wyborów	92
3. Zasady prawa wyborczego	93
4. Wybory parlamentarne	96

5. Wybory prezydenckie	101
6. Wybory posłów do Parlamentu Europejskiego	101
7. Wybory samorządowe	103
8. Wybory wójta, burmistrza, prezydenta miasta	105

ROZDZIAŁ VI. ORGANY WŁADZY PUBLICZNEJ ORAZ SYSTEM ORGANÓW PAŃSTWA

1. Pojęcie organu władzy publicznej i organu państwa	107
2. Zasady budowy i działania organów władzy publicznej	108
3. Podziały organów władzy publicznej	109
4. Pojęcie systemu organów państwa i aparatu państwowego (organy państwa i instytucje państwa)	113
5. Struktura i rola samorządu terytorialnego w państwie	117
6. Urzędy organów administracji publicznej	119

ROZDZIAŁ VII. ZASADA PODZIAŁU WŁADZY I JEJ REALIZACJA

1. Pojęcie zasady podziału władzy i jej ewolucja	120
2. Podział władzy w aspekcie funkcjonalnym. Współczesne systemy rządów	121
3. System rządów w świetle postanowień Konstytucji RP z 1997 roku	125
4. Modyfikacje konstytucyjne zasady podziału władzy. Podział władzy a „wspólne wykonywanie kompetencji” w ramach Wspólnot Europejskich	126
5. Instytucjonalne gwarancje podziału władzy i systemu rządów	131

ROZDZIAŁ VIII. ORGANY WŁADZY USTAWODAWCZEJ

1. Pozycja ustrojowa parlamentu	135
2. Struktura parlamentu	137
2.1. Istota i modele dwuizbowości	137
2.2. Sejm i Senat a Zgromadzenie Narodowe	140
3. Tryb funkcjonowania Sejmu i Senatu	141
3.1. Zasada kadencyjności	141
3.2. Zasada permanencji	144
4. Organy wewnętrzne Sejmu i Senatu	144
4.1. Organy kierownicze Sejmu i Senatu	144
4.2. Organy pomocnicze Sejmu i Senatu	149
5. Status prawny posła i senatora	151
6. Funkcja ustawodawcza	156
6.1. Ogólne postępowanie ustawodawcze	156

6.2. Szczególne postępowania ustawodawcze	163
7. Funkcja kontrolna	166
7.1. Kontrola wykonywana przez całą izbę	166
7.2. Uprawnienia kontrolne komisji	168
7.3. Indywidualne środki kontroli	169

ROZDZIAŁ IX. WŁADZA WYKONAWCZA – PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

1. Ogólna charakterystyka relacji ustrojowych Prezydenta RP i Rady Ministrów w dwuczłonowej strukturze władzy wykonawczej	171
2. Pozycja ustrojowa Prezydenta RP w systemie organów państwa	172
3. Zasady wyboru oraz kadencja Prezydenta RP	173
3.1. Zasady wyboru	173
3.2. Kadencja	174
4. Zasady i tryb odpowiedzialności Prezydenta RP	176
4.1. Zasady odpowiedzialności	176
4.2. Tryb postawienia Prezydenta RP w stan oskarżenia	177
5. Akty urzędowe Prezydenta RP	178
5.1. Akty prawne i inne akty urzędowe	179
5.2. Akty kontrasygnowane i prerogatywy	179
6. Kompetencje Prezydenta RP	180
6.1. Kompetencje Prezydenta RP jako głowy państwa	180
6.2. Kompetencje Prezydenta RP w ramach arbitrażu politycznego	183
6.3. Inne konstytucyjne i ustawowe kompetencje Prezydenta RP	188

ROZDZIAŁ X. WŁADZA WYKONAWCZA – RADA MINISTRÓW I ADMINISTRACJA RZĄDOWA

1. Pozycja i rola polityczno-ustrojowa Rady Ministrów w systemie ustrojowym państwa	190
1.1. Status ustrojowy Rady Ministrów w strukturze władzy wykonawczej	190
1.2. Pozycja polityczno-ustrojowa Rady Ministrów w systemie rządów	191
2. Skład, organizacja wewnętrzna oraz zasady i tryb funkcjonowania Rady Ministrów	194
2.1. Konstytucyjny skład Rady Ministrów	194
2.2. Organizacja wewnętrzna Rady Ministrów	195
2.3. Zasady i tryb działania Rady Ministrów	196
3. Tryb powoływania Rady Ministrów oraz procedury dymisji rządu i dokonywanie zmiany w składzie Rady Ministrów	198
3.1. Tryb powoływania Rady Ministrów	198

3.2. Dymisja Rady Ministrów i zmiany w jej składzie	200
4. Zadania ustrojowe i zakres działania Rady Ministrów	201
4.1. Funkcje ustrojowe Rady Ministrów	201
4.2. Kompetencje Rady Ministrów	202
5. Kontrola parlamentarna oraz odpowiedzialność parlamentarna i konstytucyjna Rady Ministrów i ministrów	203
5.1. Zakres oraz tryb pociągania Rady Ministrów i ministrów do odpowiedzialności parlamentarnej	203
5.2. Odpowiedzialność konstytucyjna członków Rady Ministrów	205
6. Ustrój i organizacja administracji rządowej	206
6.1. Struktura administracji rządowej	206
6.2. Status konstytucyjnoustrojowy Prezesa Rady Ministrów	206
6.3. Pozycja ustrojowa ministra	207
6.4. Centralne i terenowe organy administracji rządowej	209

ROZDZIAŁ XI. WŁADZA SĄDOWNICZA – SĄDY

1. Uwagi ogólne	212
1.1. Sądy jako trzecia władza	212
1.2. Pojęcie wymiaru sprawiedliwości	212
1.3. Regulacja prawna ustroju i właściwości sądów oraz postępowania sądowego	214
2. Struktura sądów	215
2.1. Sąd Najwyższy	216
2.2. Sądy powszechne	219
2.3. Sądy administracyjne	222
2.4. Sądy wojskowe	225
3. Krajowa Rada Sądownictwa	226
4. Sędziowie – status prawny i jego gwarancje	227
4.1. Kwalifikacje i obsadzanie stanowiska sędziego	227
4.2. Zasada niezależności sądów i niezawisłości sędziów	228
4.3. Gwarancje niezawisłości sędziowskiej	230
5. Konstytucyjne zasady funkcjonowania sądów	232
5.1. Zasady organizacji sądownictwa	232
5.2. Zasady postępowania sądowego o charakterze praw człowieka	233
5.3. Zasady praworządnego procesu	233

ROZDZIAŁ XII. WŁADZA SĄDOWNICZA – TRYBUNAŁY

1. Trybunał Konstytucyjny	235
1.1. Pozycja ustrojowa i charakter prawny	235
1.2. Tryb kreowania składu personalnego	238
1.3. Funkcje Trybunału Konstytucyjnego	239
2. Trybunał Stanu	250
2.1. Pozycja ustrojowa i charakter prawny	250
2.2. Tryb kreowania składu personalnego	250
2.3. Właściwość Trybunału Stanu	251
2.4. Postępowanie przed Trybunałem Stanu	253

ROZDZIAŁ XIII. ORGANY KONTROLI PAŃSTWOWEJ I OCHRONY PRAWA

1. Najwyższa Izba Kontroli	258
1.1. Podstawy prawne i pozycja ustrojowa Najwyższej Izby Kontroli	258
1.2. Organizacja Najwyższej Izby Kontroli	260
1.3. Zakres kontroli i tryb postępowania Najwyższej Izby Kontroli	261
2. Rzecznik Praw Obywatelskich	263
2.1. Podstawy prawne, pozycja i organizacja urzędu Rzecznika Praw Obywatelskich	263
2.2. Uprawnienia Rzecznika Praw Obywatelskich	266
2.3. Tryb funkcjonowania Rzecznika Praw Obywatelskich	267
3. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	269
3.1. Podstawy prawne i pozycja Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	269
3.2. Organizacja Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	271
3.3. Funkcje Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji oraz tryb realizacji	272

WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH	274
----------------------------	-----

WYBRANA LITERATURA	278
--------------------------	-----